

РОЛЬ ІНШОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У ЗБАГАЧЕННІ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ГАЛУЗІ ХІМІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Вступ. Глобалізація робить використання іншомовних слів невід'ємною частиною сучасного світу, особливо в динамічних галузях хімічних технологій та інженерії. Ця тенденція відображає зростаючу співпрацю між науковцями, інженерами та виробниками з різних країн. Її наслідком є поява запозичених понять, символів і чужомовної лексики. Одним із найдинамічніших шарів лексичної системи кожної мови є термінологія, що перманентно поповнюється новими терміноодинамиціями як створеними на основі власного лексичного фонду, так і запозиченими з інших мов. При цьому, як зазначає К. Павелків, «Важливо зберігати баланс між використанням англіцизмів та збереженням унікальних рис української мови, щоб забезпечити її розвиток та збереження як національного культурного скарбу» [1, с. 129]. Питаннями функціонування в українській мові термінів іншомовного походження, запозичення й упорядкування іншомовних терміноодинамиць цікавилися такі науковці, як І. Кочан, М. Кочерган, Т. Панько, П. Селігей, С. Семчинський тощо.

Мета нашого дослідження полягає у з'ясуванні основних аспектів процесу іншомовних запозичень у терміносистемі українських хімічних технологій.

Основний розділ. Перший аспект, на який варто звернути увагу при розгляді цього питання, пов'язаний з популяризацією наукової інформації. Використання іншомовних термінів у публікаціях та дослідженнях робить їх доступнішими для міжнародного співтовариства. Наприклад, такі терміни, як «catalyst» (каталізатор), «polymer» (полімер), «reactor» (реактор) стали загальноживаними у багатьох мовах, відображаючи

універсальність понять у галузі хімічних технологій. «Комунікативна функція термінів, – слушно наголошує Л. Туровська, – покликана забезпечити взаєморозуміння між спеціалістами в межах відповідних галузей знання та суміжних дисциплін» [2, с. 83].

Другий аспект стосується інноваційного розвитку. Багато іншомовних термінів у хімічних технологіях не мають прямого еквіваленту в інших мовах і відображають нові методи, матеріали або пристрої. Наприклад, «nanotechnology» (нанотехнології) або «bioreactor» (біореактор) вказують на нові галузі досліджень та розробок, які потребують спеціалізованого та часто міжнародного співробітництва.

Третій аспект – це збагачення мови та культурного обміну. Використання іншомовних слів у галузі хімічних технологій сприяє розширенню лексичного запасу та розвитку міжкультурного розуміння. Це слугує спільному розвитку наукових спільнот та покращує комунікацію між фахівцями з різних країн. Окрім того, використання іншомовних термінів у галузі хімічних технологій допомагає уникнути непорозуміння та покращує точність спілкування, оскільки вони часто мають чітко визначене значення, яке не залежить від мови спілкування. Наприклад, в українській мові не було чітко визначеного терміна, який би описував матеріали, що складаються з наночастинок, вбудованих у матрицю. Термін «наноккомпозит» заповнив цю лексичну прогалину та збагатив українську мову новим поняттям.

Четвертий аспект – збагачення та розвиток термінології. У сучасному світі, коли хімічні технології стають все складнішими та різноманітнішими, необхідно постійно розробляти нові терміни для опису нових процесів, матеріалів та технологій. Наприклад, термін: 3D-друк біосумісних імплантів з'явився порівняно недавно, у зв'язку з розвитком технології 3D-друку та її застосуванням у медицині. До появи 3D-друку не існувало чітко визначеного терміна, який би описував процес виготовлення імплантів з біосумісних матеріалів за допомогою цієї технології. Цей

термін є прикладом того, як хімічні технології стимулюють розвиток української мови.

П'ятий аспект передбачає підвищення конкурентоспроможності та доступу до ринків. Використання іншомовних термінів у продукції та документації дозволяє компаніям легше проникати на міжнародні ринки. Зокрема, українська компанія «Хімпром» розробила новий каталізатор для полімеризації етилену. Завдяки використанню загальноживаних міжнародних термінів у назві та описі каталізатора, а також у технічній документації, компанія змогла успішно вивести продукт на міжнародний ринок. Каталізатор зацікавив хімічні компанії з різних країн світу, що призвело до зростання експорту та підвищення конкурентоспроможності компанії «Хімпром».

Однак, з іншого боку, використання іншомовних слів може ускладнювати розуміння текстів для людей, які не володіють відповідними мовами, також призводити до засмічення української мови чужорідними словами, та гальмувати розвиток української наукової термінології. Наприклад, замість давно засвоєного запозичення грецького походження «каталізатор» часто використовується англіцизм «catalyst». Ця лексема зрозуміла не всім, хоча в українській мові вже існує відповідний адаптований термін. Використання слова «catalyst» не лише ускладнює розуміння тексту, але й гальмує розвиток української наукової термінології. Показовим прикладом хибного ототожнення є топонім Silicon Valley (Силіконова долина), який вийшов з-під пера журналіста завдяки співзвучності та графічній подоби: англ. «silicone» – силікон і «silicon» – кремній. Насправді в перекладі назва центру мала б бути «Кремнієва долина».

Висновки. Отже, використання іншомовних слів у галузі хімічних технологій та інженерії є не тільки важливою складовою співпраці та розвитку наукового середовища, але і має значний потенціал у підвищенні конкурентоспроможності, розвитку термінології. Головне пам'ятати, що

розумне та виважене використання іншомовних слів може стати потужним інструментом для розвитку хімічних технологій та інженерії в Україні, сприяючи співпраці, конкурентоспроможності, збагаченню терміносистеми, розширенню знань та можливостей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Павелків К. Вплив англіцизмів на сучасну українську мову: сфери проникнення. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 63. Т. 2. С. 125–130.

2. Туровська Л. В. Ще раз про емоційність терміна. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2010. № 676. С. 82 – 85.